

Lausunto Valtioneuvoston koulutuspoliittiseen selontekoon VNS 1/2021 vp

Keskityn lausunnossani vain korkea-asteen koulutuksen ja jatkuvan oppimisen osuuksiin.

Selonteko on erittäin hyvä.

Tutkimuksen osalta hyvin resursoiduilla yliopistoilla on hyvä tulevaisuus¹. Koulutuksen osalta korkea-asteen opetuksen ja työelämärelevantin jatkuvan oppimisen toimintakenttä on jo nyt murroksessa. Kilpailevaa tarjontaa ja kilpailevia sertifiointeja syntyy aloille, joilla ei ole perinteistä vahvaa regulaatiota, kuten IT-alalle ja MBA-koulutuksiin – lääketieteeseen ja opettajankoulutukseen vähemmän.

Suomen ratkaisu tähän on kansallinen korkeakoulutuksen digivisio 2030 -työ. Sen onnistuminen on ensiarvoisen tärkeää kansallisen korkeakoulutuksen tulevaisuuden kannalta.

Tyypillisesti yliopistot ovat pitäneet laadun mittana sitä, kuinka *harva* pääsee yliopistoon opiskelemaan. Nyt tämä on käännettävä siihen, kuinka *moni* pääsee osallistumaan siihen oppivaan yhteisöön, jota yliopistoksi kutsumme.

Yliopistojen ydintehtävä eli tieteenalan jatkajien kasvattaminen pysyy ennallaan. Yliopistokentän täytyy sen lisäksi huolehtia yhteiskunnallisesta vastuustaan myös niiden kohdalla, joista ei tule tieteenalan jatkajia. Tämä on olennaista, kun pyritään kouluttamaan entistä suurempi osa ikäluokasta.

Digivision onnistuminen tarkoittaa sitä, että yliopistot ja korkeakoulut valitsevat vahvuutensa nimenomaan opetuksessa, ei pelkästään tutkimuksessa. Sen jälkeen ne huolehtivat siitä, että ovat vahvuuksissaan maailman parhaiden joukossa. Niissä, missä ei voida olla, luotetaan tahoihin, jotka ovat. Kansainväliset kumppanuudet myös muiden toimijoiden kuin oppilaitosten kanssa ovat tarpeen maailmanluokan opetusjärjestelyissä. Suomalainen koulutusjärjestelmä on maineeltaan niin hyvä, että koulutusvientipotentiaali on ilmeinen.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että korkeakoulutus siirtyy organisaatiokeskeisyydestä yksilökeskeiseksi. Tutkinto voi rakentua yksilön omista tarpeista ja osaamisesta käsin pienistä osaamiskokonaisuuksista (micro-credentials). Tutkinto-opiskelijaksi hakeutuminen voi tapahtua dynaamisesti pieniä kokonaisuuksia suorittamalla. Tästä muodostuu uusi "avoimen yliopiston väylä". Vain opintoja tekemällä hakija itse tietää, haluaako hän opiskella tätä alaa.

¹ Yliopistokoulutus on suoraan yhteydessä tutkimukseen. Vaikka suurin osa datasta ja kasvava osa sekä perus- sekä soveltavasta tutkimuksesta tehdään yliopistojen ulkopuolella, vahvat tiedeyliopistot tarjoavat houkuttelevimmat tutkijayhteisöt jatkossakin.

Muutoksen toteutumiseksi oppimateriaalien tulee olla mahdollisimman avoimia. Tämä on myös kustannussäästö Suomelle.

Muutos ei edisty yliopistokohtaisella aloituspaikkojen lisäyksellä. Nykyinen yliopistojen rahoitusmalli ohjaa kilpailemaan samoilla aseilla samalla kentällä eikä ohjaa hakemaan omia koulutuksellisia vahvuuksia ja luottamaan muiden toimijoiden vahvuuksiin.

Helsinki, 3.6.2021

Jaakko Kurhila, FT

digitalisaatiojohtaja, Helsingin yliopisto